СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 136. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 12-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 136. Jersey City, N. J., Friday, June 12, 1936. THREE CENTS

ГУВЕР НАЗВАВ „НЮ ДІЛ" ФАШИЗМОМ

КЛІВЛЕНД. — Бувший президент Гувер, якого промову присутні делеґати на републиканській конвенції приняли довгими, рясними оплесками, назвав „ню діл" Рузвелта фашизмом. Він сказав, що нема третього шляху в заряді економічним майном народу. Є тільки повна економічна свобода, що є джерелом охоти до праці, джерелом добробуту, і є реґуляція економічних дібр, яка, раз зачавшись, мусить довести до диктатури і фашизму. Нинішній „ню діл" це початок фашизму, говорив Гувер. Йому на перешкоді досі до певної міри стояв найвищий суд, який уневажнював ті його зарядження, що путали приватну ініціятиву. Колиб Рузвелта вибрали знову президентом, то він ступнево зломив би силу найвищого суду. Соціялістичні чи фашистівські диктатури, говорив далі Гувер, приходили в Европі не конче шляхом революції. Більшість з них прийшла шляхом леґальних демократичних виборів. Вибори ще не є запорукою проти диктатури. Треба ще вважати на політичне наставлення даної партії.

РУЗВЕЛТ ЗА ШИРШЕ ЗРОЗУМІННЯ КОНСТИТУЦІЇ.

ЛИТЛ РАКС (Арканзо). — Президент Рузвелт, який виголосив тут промову, сказав, що американська конституція є вповні вистарчальна для реґуляції суспільного життя Америки, тільки треба її ширше розуміти й належно пояснювати. Рузвелт висказався за те, щоб далі зберегти свободу ділання поодиноких стейтів, одначе додавав, що в пору нинішнього надзвичайно складного суспільного життя потрібно якихсь точніших пояснень, що означувалиб зносини одного стейту з одним, а також з федеральним урядом. Колись не було конституції, тільки була неозначена „федерація". Треба було уложити конституцію. Та, як знаємо, конституція ще не означала ні централізації влади, ні обмеження свободи, ні не була кроком у бік диктатури.

РЕПУБЛИКАНСЬКА ПЛЯТФОРМА ВЖЕ МАЙЖЕ ГОТОВА.

КЛІВЛЕНД. — Комісія резолюцій републиканської конвенції вже уложила політичну програму, яка містить у собі всі важні точки, що вказують з одного боку на хиби нинішнього правління, а рівночасно подають плян, до чого треба змагати. Ця програма складається з 2,400 слів. Але її ще раз візьмуть під загальні наради і під загальне одобрення.

ДЕМОКРАТИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО СВОЄЇ КОНВЕНЦІЇ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — В той час, як републиканці радяться над тим, якби при наступних виборах повалити демократів, останні приготовляються собі до національної конвенції, що відбудеться у Філядельфії від 23 до 27 червня. В тій цілі комітет видрукував уже 5,000 запрошень, а також заряд міста робить належні приготування, щоб як слід делеґатів приняти.

ХОЧУТЬ ЗМІНИТИ ПОДРУЖУ ПРИСЯГУ.

НЮ ЙОРК. — Серед протестантських священичих кругів виринула думка, яку вони хотять перевести в надходячому церковному конґресі, щоб у шлюбній присязі, яку виголошує жінка, викинути денервуюче й образливе для жінок речення „обіцяю послух".

ЛЮТЕРАНИ ВІДКИНУЛИ АЛЯРМУЮЧИЙ ЗВІТ.

ОЛБАНІ. — На конвенції лютеранської церкви комісія суспільної моралі подала звіт, у якому в істеричний спосіб говорила, що: „злочини і проступки численні; вбивства, газардові гри, схоплювання дітей, пиянство зростають; через ріжного роду крикливі розривки, прогульки, пікніки, спортові змагання люди зневажають божий день, неділю; люди подуріли на пункті грошей і приємностей; розводи також збільшаються". Вислухавши цього звіту, конвенція його відкинула як непотрібно алярмуючий.

ПОСУХА ТРЕВАЄ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК. — Велика посуха, що навістила східньо-полудневі стейти, треває далі. Досі вона вже знищила збір картопель на половину, а деякі овочі і ярину цілком. Збір збіжжя також дуже ушкоджений, і коли не впадуть скоро дощі, йому грозить цілковите знищення. Пасовиська висохли і вслід за тим незабаром готова підскочити ціна на молоко, а далі на мясо.

МСТИВИЙ СТУДЕНТ.

НЮ ЙОРК. — Росіянин Ополоник, що студіював в університеті в Фордгем і перепав при іспиті, висилав професорам, що його при іспиті „спалили", листи з погрозами пімсти. Поліція його арештувала.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ВІДЕНЦІВ ПРОТИ РЕМАРКА.

Відомий німецький письменник Ерик Марія Ремарк, автор голосної свого часу книжки п. н. „На заході без змін", який тепер перебуває на еміґрації, приїхав цими днями до Відня. Перед готелем, де заїхав Ремарк, віденські гітлерівці уладили протиремарківську демонстрацію. Кілька годин пізніше, як Ремарк виходив з готелю, хтось вилив на нього з 3-го поверха збанок води. Мабуть мусітиме Ремарк скоротити свій побут у Відні.

ВІСТКА ПРО ІТАЛІЙСЬКУ ПЕРЕМОГУ ВБИЛА ЙОГО.

Цими днями на вул. Моґільській у Кракові помер на удар серця 59-літній італійський робітник Франц Юліяні. Причиною його смерти була незвичайна радість та зворушення зприводу італійської перемоги в Етіопії. Юліяні працював у каменоломах.

ПОМЕР З ЖАЛЮ ЗА ПРИЯТЕЛЕМ.

В Ченстохові помер недавно на удар серця багатий купець Фрідріх. Довідався про те його приятель Шарф. Прибіг до дому Фрідріха, припав до тіла покійного та почав ревно плакати. Шарф так зворушився смертю Фрідріха, що з жалю сам дістав удар серця і впав трупом біля товариша.

СПАДЩИНА СВІТОВОЇ ВІЙНИ.

В Глушині, пов. Броди, 21-літній Богдан Петро необережно обходився зо старим крісом, що його знайшов. Кріс вистрілив. Наслідок був такий, що хлопець утратив ліву руку. — В Суходолах, пов. Броди, Софія Петецька викопала в своїм городі 300 штук скорострільних набоїв. — У Майдані, пов. Броди, Франц Кобилянський викопав на пасовиську 10 штук гарматніх стрілен.

ХМАРИ ХРУЩІВ У БАВАРІЇ.

В південно-західній Баварії появилися великі маси хрущів. Вечором 6. травня ц. р. над околицею Ляндсберґу перелетіла великанська хмара мілїонів хрущів. Хрущі кинулися на городи й сади містечка та околиці й знищили їх миттю. Скількість хрущів була така велика, що встелили вони собою зовсім землю, коли на деревах не стало для них місця.

З СУДОВИХ САЛЬ НА ВОЛИНІ.

Окружний суд у Луцьку на виїздній сесії у Володимирі засудив на 5 років тюрми Никифора Шорнаба з Дрогинич на Горохівщині за те, що в сварці за маєток убив свойого брата Юхима.

Окружний суд у Рівному засудив Емануеля Вінтерля на 8 років, а М. Ничипорука, І. Бондарчука та О. Поліщука по 6 років тюрми кожного. Вони в січні ц. р. вбили з заздрости Івана Баранчука, 65-літнього господаря з кольонії Залізниця на Рівенщині, як він ішов увечорі від 25-літньої вдовиці Лідії Нагірної в селі Даничеві, до якої залицялися також убивники.

В НІМЕЧЧИНІ ДАЛІ ЛІКВІДУЮТЬ БЕЗРОБІТТЯ.

З кінцем травня було в Німеччині зареєстрованих уже тільки 1,491,201 безробітних.

ЛІКВІДУЮТЬ, ЩО САМІ НАВАРИЛИ.

Крайні ліві в Еспанії беруться видавати закони, якими хочуть здушити всякий прояв спротиву і революційної боротьби. Накладають дуже гострі кари на тих, що в них знайдуть зброю чи вибухові матеріяли. Кажуть, що треба боротися з терором, бо ним покористуються монархісти.

ФРАНЦУЗЬКА ЛІТЕРАТУРА НАЙПОПУЛЯРНІША ТЕПЕР У СССР.

Французькі часописи пишуть, що в СССР найпопулярнішою тепер літературою є французька зпоміж усіх інших европейських літератур. Дуже багато перекладають тепер москалі творів Бальзака й Мопасана. Невідомо тільки, як довго ця французько-большевицька „любов" треватиме.

НІМЕЦЬКА РАДІЄВА ВИСТАВА.

В Берліні відбудеться велика німецька радієва вистава в часі між 26. серпня і 6. вересня. Цей реченець устійнено зогляду на Світові Олімпійські змагання, що відбудуться в томуж часі у столиці Німеччини. Сотки тисяч туристів, які прибудуть на Олімпіяду, напевно схотять побути в Німеччині ще кілька днів. Вони зможуть скористати з нагоди й відвідати цікаву виставу, яка дасть можність зорієнтуватися, як виглядає тепер німецька радіофонія, як під оглядом технічного вивінування надавчих стацій, так і під оглядом продукції голосників. Це буде Міжнародня Вистава. Треба замітити, що серед експонатів знайдуться цікаві винаходи з останніх часів з ділянки телевізії.

НАЙСТАРШИЙ ЗВІРИНЕЦЬ.

В Европі перший звіринець оснували в Лондоні в 1828 р. Одначе найстарший звіринець був той, що попав у руки еспанців, коли вони здобули Мексик. Звіринець був власністю короля астеків. Особливо піклувалися там водяною птицею. Птахи жили в окремо побудованих ставах, вивінуваних усім, що потрібне для їхнього життя. Загалом звіринець був доцільно уладжений. Сьогоднішні звіринці під ніяким оглядом не дорівнюють йому. Порядку в звірінці берегли 300 сторожів. Хворими звірятами піклувалися окремо вишколені сторожі. Птахи, що живилися рибами, зїдали їх 300 кґ. денно.

НЕВІДОМИЙ ПІДЗЕМНИЙ КОРИДОР У ЛУЦЬКУ.

Підчас реґуляції воєвідської вулиці в Луцьку відкрили підземний мурований коридор, що має свій напрямок у сторону замку Любарта. Роботи з реґуляцією припинили аж до часу, коли вияснять походження коридору. Для цього в найближчих днях мала приїхати до Луцька спеціяльна комісія з Варшави.

ТРАҐІЧНИЙ ВИПАДОК АКТОРА.

В Торуні трапився траґічний випадок молодому акторові Юрієві Алянові. Будучи в кімнаті з театральними реквізитами, він узяв до руки револьвер, який був набитий кулями. Про те актор не знав і поводився з револьвером необережно. Револьвер вистрілив і Алян упав від кулі трупом.

ЧЕРЕЗ САДЖУ ЗГОРІЛО СЕЛО.

В селі Уруску, пов. Влодава, запалилася саджа в комині, наслідком чого вибухла пожежа, що знищила 16 хат, 9 стоділ, 10 обор і частину живого та мертвого інвентаря. Підчас ґашення вогню пять осіб тяжко попеклися. Шкода доходить до 50 тисяч зл.

ЖАХЛИВІ КАТУВАННЯ У ВЯЗНИЦІ.

В Ґалацу відбувся процес проти винуватців злочину, що стався в бесарабській місцевости Татар Бунар. Капітанові румунської жандармерії й трьом підстаршинам закинено, що знущалися над населенням. Вони арештували кільканацять осіб під замітом контрабанди зброї з Росії й так довго над ними знущались, аж арештовані сконали. До замучених осіб стріляли опісля в плечі, щоби виглядало, що їх застрілено підчас утечі. Свідки обвинувачення описували страшну поведінку обвинувачених у містечку. Арештованим, що не могли окупитися, виколювано очи і припікано вогнем підошви. Не зважаючи на важкі докази, судді увільнили обвинувачених. Прокуратор заповів касаційну скаргу.

ТРАҐІЧНА ПРОГУЛЬКА.

В селі Біляки Ближчі, пов. Слоним, шість осіб виплили човном на озеро Явір. На середині озера, де дуже глибоко, прогульковці, бажаючи налякати одну учасницю прогульки, почали колисати човном. Нараз човен перевернувся і всі попадали у воду. Тільки один мужчина, що вмів плавати, вратувався: пять інших осіб, між ними одна 22-літня панна, втопилися. Траґічній події приглядалися з берега кільканацять осіб і ніхто не мав відваги поспішити на поміч.

ЗАГОСТРЕННЯ ВЯЗНИЧНОГО РЕЖІМУ.

Управа вязниць у Польщі оголосила новий розпорядок, що загострює дотеперішній режім. Вязням не вільно посилати більшу пачку як на 4 кґ. і то лише двічі на місяць. Як вязень дістане дві харчеві пачки, то йому не вільно нічого купувати в кантині. Як дістане одну лише пачку, може дещо собі докупити. Хто не дістає ніяких посилок, може двічі на місяць дещо собі докупити, але дуже мало. Хліба може купити тільки півтора кґ. на два тижні. Якщо прийде харчева посилка, що важить більше як 4 кґ., то вязневі видають тільки 4 кґ., а решту забирають до кухні, для вязниці. Загострено теж інші приписи для вязнів.

АВСТРІЯ ГОТОВА МАТИ ЗНОВУ ГАБСБУРҐІВ НА ТРОНІ

ПАРИЖ. — Французькі ґазети знову переповнені вістками про поворот Габсбурґів на австрійський трон. Кажуть, що архикнязь Отто, найстарший син останнього австрійського цісаря Карла, живе в Швайцарії майже при самій австрійській границі й жде догідної хвилі, щоб видати відповідну проклямацію і вступити на австрійську землю. Пишуть далі, що австрійський канцлер Шушніґ, будучи в Римі, дістав від Мусолінія згоду на поворот Габсбурґів. Щобільше, навіть Гітлер не спротивився поворотові Габсбурґів, якщо дорадником майбутнього австрійського цісаря стане довірений муж Гітлера. У звязку з тим курсують вісти, що Отто готов вернутись до Австрії вже в найближчім часі.

НЕ ВЕЗЕ З КОЛЄКТИВНОЮ ОБОРОНОЮ.

ЛОНДОН. — Колєктивне обезпечення проти війни, оперте на санкціях проти напасника, а проповідуване так ревно Совєтами, не дописує. Таке заявив Невіл Чемберлейн, британський міністер фінансів. Ліґа Націй показалася невідповідною до цього, щоб могла наложити санкції й подбати, щоб вони були виконані. Ліґа не могла припинити вибуху війни в Етіопії, ні не мала ніякого впливу на її ведення чи закінчення. Це факти, з яких треба витягати консеквенції. З цього виходить, що не можна далі накладати на Ліґу Націй таких зобовязань, яких вона не є всилі виконати.

Якщо думати про забезпечення проти війни, говорив Чемберлейн, тоді треба старатися льокалізувати місця небезпеки при помочі реґіональних умов.

ВСЕТАКИ НА ШЛЕСЬКУ ЛЕКШЕ НІЖ У ГАЛИЧИНІ.

КРАКІВ (Польща). — Польська Аґенція Телеґрафічна, розповідаючи про гнет поляків чехами на ческім Шлеську, признає, що, не зважаючи на цей гнет, поляки при виборах не то що ніщо не втратили зі свого стану посідання, але в деяких місцевостях ще й скріпилися.

КОБИ ТАК ВІДЧУВАЛИ І ЧУЖИЙ БІЛЬ!

ВАРШАВА (Польща). — Польська преса нарікає на Литву і литовців, що польська меншина на Литві не матиме тепер у литовськім соймі ні одного свого посла. Пишуть, що їх литовці — ошукали.

ДОМАГАЮТЬСЯ НАЦІОНАЛІЗАЦІЇ.

ПАРИЖ. — У Парижі заповіджено ґенеральний страйк готелевих, каварняних і ресторанних робітників. Це може спричинити цілковите замкнення ресторанів. На подібні страйки заноситься і по інших містах Франції. Всюди крайні елементи приходять тепер до слова. Вони натискають на лівий французький уряд, щоб давав робітникам дальші полекші. Головно домагаються негайної націоналізації деяких промислів, як от автомобілевого. Ліві хочуть довести деяких приватних промисловців до банкротства, щоб тим робом облекшити державі перебрання промислу під свій заряд.

ПРИЙДЕ ДО ПІДВИШКИ ЦІН.

ПАРИЖ. — Соціялістичний премієр Блюм дійшов зі страйкуючими робітниками і підприємцями до згоди. Робітникам підвищено платні. Але сталося це коштом консументів, що тепер мусітимуть платити вищі ціни. А це знову викликує незадоволення.

МОВЧАНКА НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Урядові британські круги занепокоєні тим, що Німеччина так довго зволікає з відповіддю на питання, які їй поставила Анґлія в ріжних справах, що відносяться до міжнародньої політики і плянів Німеччини.

ПРОМИШЛЯЛИ НА СВІЙ ЛАД.

МАДРИД (Еспанія). — В часі, коли на вулицях столиці й інших еспанських міст лилася кров за кращу будучність краю, чотири урядовці американських і британських банкових інституцій думали про те, якби добре на тій боротьбі заробити. І вивозили валюту до чужих країв. Тепер їх арештовано й поставлено під суд.

АРАБИ НЕ ПІДДАЮТЬСЯ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Анґлія висилає до Палестини щораз нові військові частини, щоб довести край до спокою. Та це не помагає. Араби далі бунтуються і стріляють як до британських жовнірів так і до жидів. Підкладають теж далі бомби під жидівські мешкання і склепи. Жиди відплачуються арабам тим самим, накладаючи ще бойкот на всіх жидів, що важаться торгувати з арабами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Ente_ d as nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ДНІСТЕР"

Мабуть нема такого українця в Америці, що вийшов зі старого краю і не чув нічого про таке українське асекураційне товариство, що зветься „Дністер".

Коротко говорячи, цей, нам усім відомий, славний „Дністер", одно з найбільших галицьких довоєнних асекураційних товариств від вогню, вже так якби цілком не існував. Убив його польський закон про примусове обезпечення в польським товаристві „Повшехни Заклад Обезпечень Взаємних".

Зазначимо, що кінець цей мав наступити ще в 1925 р. Але при помочі поклонів перед польською владою вдалося протягнути існування „Дністра" ще на десять років. Ця „ласка" нічого не помогла, бо треба було „Дністрові" кожного року доплачувати до бізнесу поважні суми.

Не входимо тут у те, що ще й тепер пробують в краю „реорганізувати" цю нашу інституцію і пристосувати її до нових обставин. Для нас є фактом (що вже визнало львівське „Діло"), що тисяч кількасот інтелігентних українських сил, що були агентами отсеї нашої інституції, опинилися тепер без заробітку і стали безробітними. Фактом є далі й те, що всі заходи, щоби польська держава, що руйнує одну з найкращих українських економічних інституцій, перебрала хоч урядовців цеї інституції й дала їм заняття, — не дали бажаного успіху. І тому принаймні половина цих урядовців мусить тепер опинитися на вулиці без усяких засобів до життя. А між ними є такі, що віддали цій інституції десятки літ тяжкої праці, одержуючи за неї дуже часто нуждвенну платню.

Заснований у 1891 р. „Дністер" зростав з кожним роком у силу. І, як відомо, став не тільки фінансовою, але й національною твердинею. Бути українцем — значило теж бути обезпеченим у нашім „Дністрі". Тепер польська влада вбила цю інституцію.

Якже глядіти на цю подію? На нашу думку, дуже просто. Ми завжди представляли, коли писали про такі справи, що неможливо в нічім покладатися на Польщу. Якіб ми не заключили з нею умови, якіб не одержали навіть хвилеві користи, все те не має ніякої трівкої вартости. Одним почерком пера вона може те все знищити. І то знищити навіть „законно", себто в такий спосіб, що буде оправдана навіть перед світом. Бо все це буде переведене... за законом. Тільки тоді, як польська влада не хоче видати законного розпорядження, тоді видумує таке, як з українською гімназією в Тернополі. Арештує невинних студентів, обвинувачує їх у приналежности до ОУН і на тій підставі закриває гімназію, а потім її ліквідує, і то навіть тоді, коли сам польський суд звільнює обвинувачених від вини і кари.

Коли те все візьмемо під увагу, тоді доперва зрозуміємо вагу піддержування в нашім народі революційної течії, й самої революційної боротьби з Польщею, що не бажає собі ніякої угоди з нами, а тільки нашого знищення.

СИЛИ МОСКВИ ТА ЯПОНІЇ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ

I.

Французький місячник „Ле монд слав" (Словянський Світ), що виходить у Парижі, містить в останнім (квітневім) числі статтю про воєнні сили японські та совєтські на Далекім Сході. Хоч французька держава є в Союзі з СССР, однак це не перешкоджує французам тверезо й реально оцінювати відносини в совєтській державі. „Ле монд слав" стоїть у тіснім звязку з французькими урядовими кругами, але цей місячник не має „урядового оптимізму" і хоче бачити факти так, як вони є.

Французький місячник пише:

„Війна на берегах Пацифіку стає неминучою".

До 1934 р. Японія хотіла захопити центральний Китай, а-ле зустрівши там британські інтереси, японський уряд звернув свою увагу на Північний Китай.

Японський плян полягає в тім, щоб відрізати СССР від звязку з Китаєм. Москва піддержує з Туркестану через зовнішню Монголію армію китайських большевиків, що вже кілька років товчеться в ріжних китайських провінціях. Плян відрізати СССР від Китаю вже на три четвертині виконано. Японія робить своє діло мовчки, без загроз і без хвальби. „Московська тактика — пише „Словянський Світ" — була зовсім інша. В незчисленних статтях урядових ґазет, у промовах Ворошилова, Бліхера, Тухачевського та інших „маршалів", Москва вже пять років не перестає загрожувати знищити Японію, засипати її бомбами і зруйнувати жовтий імперіялізм". І всеж Москва після голосних фраз і заяв мусить відводити свої сили перед японцями на захід і на північ. Чому? „Словянський Світ" зазначує, що „досить звернутися до фактів, і до чисел, щоб переконатися в воєнній слабости СССР і в перебільшуванні даних, якими оперує московський уряд, щоб заглушити свій страх войовничими фразами й очевидячки фальшивими цифрами. Може вдасться Москві одурити декого в Европі, але одурити або зглякати японців, що чудово знають положення в СССР, большевики не можуть".

Якіж має дійсні воєнні сили на Далекім Сході Москва і які внутрішні відносини є в цих провінціях СССР?

Сама совєтська преса мусить визнати, що р. 1934-го засівна площа на Далекім Сході зменшилася вдвоє супроти р. 1917. Транспорт (залізниці) на Далекім Сході зруйнований: 40 відсотків вагонів у цім краю непридатні до вжитку. Хоч Сталін мусів дати селянам і робітникам Далекого Сходу значні полегкости р. 1933, а проте людність цього краю була і є ворожа до большевицької влади. Тому Москва тримає на Далекім Сході для боротьби з „внутрішнім ворогом" 46,000 чоловіка поліції (Ґепеу). Військова поліція в цій провінції творить $3\frac{1}{2}\%$ всеї людности.

Який має звязок Москва з Далеким Сходом? Раніше російське місто Читу за Байкальським озером у Сибірі звязувала з Владивостоком над Японським морем східно-китайська залізниця, що йде через Манджурію. Після окупації Манджурії японцями Москва має в своїх руках на Далекім Сході лише одну залізницю, що йде понад Амуром, на границі з Манджурією, від Забайкалля до Владивостоку на протязі 2,500 кільометрів. Цю залізницю японці, в разі війни, можуть дуже легко перервати і таким чином знищити звязок „Зеленого Клину" з Сибіром. Воєнні знавці вираховали, що і в найсприятливіших обставинах совєтські залізниці — Амурська та Уссурійська не могли б забезпечити постачання військового матеріялу більше, як на 9 дивізій. Большевики хваляться, що вже тепер мають на Далекім Сході 18 дивізій війська. Добре, пише „Словянський Світ", але чим будуть ці дивізії воювати? Щоб забезпечити тенки й літаки бензиною, а людей зброєю, треба мати не менше, як 2,500 льокомотив. Але СССР такого числа льокомотив на Далекім Сході не має і не може мати.

(Кінець буде).

ПІСЛЯ НАРОДЖЕННЯ ФАШИСТІВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

Отже народилася нова імперія. Чи, як кажуть італійці, відродилася стара. Після доброї перерви чотирнацятьох віків „на фатальних горбах Риму", як висловився Мусоліні, знову зявилася постать імператора. Дарма, що його імператорський титул не відноситься до самої Італії, а тільки до далекої Етіопії, (таксамо як анґлійський король є королем для анґлійців, але британським імператором для кольоній британської імперії), всежтаки на долі Европи не може не заважити факт, що з Риму адміністуватимуть тепер територією в четверо більшу і незрівнано багатшу від дотеперішньої Італії.

Щоденники всіх народів світу принесли вже докладні описи самої церемонії народження отої імперії в десятій з половиною годині вечором, дня 9. травня 1936 року. Відмітили надзвичайне засідання Великої Фашистівської Ради, що засідала всього тридцять хвилин, і засідання Італійської Ради Міністрів, що зібралася зараз по засіданні Засідання Великої Ради, і засідала... рівно три хвилини! Відмітили всі подробиці промови Мусоліні, що була передана одночасно через радіо в усі країни світу, і цілий ентузіязм багатотисячного натовпу, зібраного на Венецькому майдані, для засвідчення потомству: „Так, ми там були в той великий історичний момент і все чули, і все бачили, і нашими радісними вигуками висловили волю всіх тих, що не могли там бути"... Все те вже відмічено і запротоколовано, і тому не варто до того знову вертатися. Скажемо коротко: ціла Італія дійсно відчуває, що Мусоліні і фашистівський уряд ведуть справді велику загально-національну політику, що служить інтересам **усіх** клас населення, і тому цілий італійський народ відчуває себе звязаним, як ніколи передтим, одним могутнім вузлом національної солідарности. І в тому викликає він наш подив і захоплення. Для нас, українців, поділених і пересварених, в обличчю великої мети, що стоїть перед нами **всіми**, себто осягнення нашої державности, італійська національна солідарність повинна би служити прегарним прикладом.

Мушу щиро сказати, що в справі італійсько-етіопського конфлікту, наша так звана національна, а насправді дрібнобуржуазна ліберально - демократична преса, виявила дуже мало зрозуміння. Як виявила дуже мало зрозуміння і для самої Італії. У нас закоренілася звичка легковажити італійців, уважати, що вони блофери, що ціла їхня політика є тільки виявом волі амбітного диктатора, що думає тільки про задоволення своїх особистих забаганок, а не звертає уваги на загальну волю нації. Ваш кореспондент в усіх дописах намагався виявити фальш і небезпеку таких хибних уявлень і завжди підкреслював, що фашистівський уряд є дійсно **національним** — а не насильницьким, узурпаторським — урядом, що все йде по лінії загальних італійських інтересів і що все керується виключно цими національними італійськими інтересами.

Але тепер виникає питання — щож далі?

Досі італійський уряд і з ним ціла італійська нація були **революційним** ферментом у загальній европейській політиці. Поряд з ґітлерівською Німеччиною фашистівська Італія була одним із стовпів ревізіоністичного руху, що змагає до збурення існуючого стану державних взаємовідносин, перегляду мирових трактатів та виправлення державних кордонів, які матимуть національні організми. Прилучення Угорщини з Італією побудоване цілістю на отій ревізіоністично - революційній ролі фашистівської Італії в загальній европейській політиці. Італія була незадоволена. Італії бракувало землі, і що головніше, бракувало праці і хліба для її населення, що безперестанно зростає. Італію, що виграла, разом з іншими державами Антанти, велику европейську війну, свого часу безжалісно вижили власні союзники і не дали їй обіцяного. Отже цілком природно, що Італія знайшлася була в революційному таборі.

Але що буде далі? Чи не перейде вона тепер, коли осягнула максимум жаданого, до табору консервативного? Чи не покине вона табору ревізіоністичного, щоби перейти до табору охоронців миру і ладу?

Тут усе є можливе. Але і в цьому випадку багато залежатиме від тої позиції, яку займуть европейські великі держави до самого несподіваного факту народження нової імперії. Чи примириться Анґлія зі своєю величезною моральною і політичною поразкою? Чи примириться большевицька Росія з фактом зросту сили й престижу фашизму, що є запереченням її ідеольоґічних постулятів? Чи примириться Франція, з її новим друго - інтернаціональним, блюмо - комунізуючим урядом, з поважанням Ліґи Націй, втіленням друго-інтернаціональних інтересів?... Це все питання, на які відповідь прийде вже в найближчих днях, і від цеї відповіди залежатиме, чи нова імперія відограватиме в Европі революційну чи консервативну ролю. Нема сумніву, що італійський уряд волів би перейти на ролю фактора консервативного, але розвій подій не завжди йде по лінії хотінь.

Для нас, українців, ці всі пересунення на міжнародній шахівниці мають великий **теоретичний** інтерес, але з практичної точки погляду ми мусимо ставитися до них з великою резервою, — **без великих надій і тим менше без великих розчаровань.** Саме приклад Італії мусить нам вказати дорогу до нашої **внутрішньої** розбудови. Коли ми пригадуємо собі, як Італія, споєна внутрішньо, виграла не тільки війну в незвичайно несприятливих кліматичних та загалом ґеоґрафічних умовинах, в країні, позбавленій усяких шляхів, перегородженій величезними горами та непрохідними безводними пустелями, — але й перемогла спротив 54 держав світу, і головне колишньої ґеґемонки кольоніяльного світу, — Анґлії, — ми відчуваємо, що мусимо скерувати всі зусилля не на те, щоб використовувати ті чи інші змінливі міжнародні ситуації (хоч і тут ніколи не треба забувати про необхідність здобування симпатій шляхом пропаґанди та особистих звязків), як і на те, щоб відбудувати почуття нашої внутрішньої споєности і солідарности. „Я українець і ніщо українське не може бути мені чужим", повинно зробитися правилом поведінки кожного з нас. На перший погляд справа нібито легка, але ціла наша історія виказала, що саме для нас, українців, вона є неймовірно трудна, і тому вимагала б вона від нас багато зусиль і жертв. Та чужі приклади вчать. Той, хто знає, через період якого занепаду й упадку перейшла Італія, таксамо поділена перше на численні ворогуючі між собою держави, а потім на ворогуючі межи собою партії, факт народження на „фатальних горбах Риму" нової імперії наказує надіятись і в тій бадьорій надії невтомно працювати. Те, що є можливе для інших, мусить бути можливим і для нас. Брати і сестри! Який то буде гарний день, коли міліони українців, споєних одною ідеєю, одним палким почуттям, одною непереможною волею, зроблять Київ дійсною столицею Великої Соборної Вільної України. І що варті всі еміґраційні свари, партійні й особисті непорозуміння в перспективі того одного великого, прегарного дня?!... О, брати і сестри...

Евген Онацький, Рим.

А. Осендовський.

БОЖЕВІЛЬНИЙ МОНАХ

(1)

Православна церква царської Росії плодила безліч релігійних сект. В кождих пятьох тисячах людей був бодай один апостол якоїсь нової віри. Багато сект були подібні до сект протестантських. Багато були безглузді і проти природи (приміром секта скопців). Деякі секти були попросту громадами божевільних. Про одного апостола нової секти, у котрого „не всі були дома", розказує Осендовський в описі своїх мандрівок по Сибірі на верхівях ріки Об, себто ріки Бія і Катунь. Осендовський пише:

Вернувшися до Бійська, я загадав мій вільний час використати на те, щоби поїхати в гори Алтай. Найнявши на пару днів коня, я забрав мисливський запас і поїхав правим берегом Катуні на південь. Дорога ішла крізь прегарні місцевости в соснових лісах і горах.

Зимні, бистрі, повні піни потоки прорізували мою дорогу. Високої трави цілком не було. Їхалося дуже добре і скоро.

В одній малій оселі задержався, щоби десь впроситися на обід. До якої хати вступлю, то вона або цілком пуста, або лише з дітьми і собаками. Діти кажуть мені, що всі старші пішли до сінокосів. Аж в одній хаті я попав на дуже стару і глуху бабу. Троха криком, троха показуючи руками, сказав їй, що хочу їсти.

— Хліба і молока не маю, бо господар замкнув комору, — відповіла баба. — Та можу вшкварити рибу.

— Дуже добре! — відповідаю втішений. — Дайте рибу.

Баба підійшла до вікна, вихилилася і гукнула:

— Петрусю! Ходи но сюди!

До хати прибіг малий хлопчина.

— Як бачиш, прийшов гість, — сказала до нього. — Дуже голодний, бо мабуть з далека. Біжи но до потока і налови риби!

— Що?! — крикнув я трівожно. — Щойно ловити? До того часу я вмру з голоду.

Старе не чула, що кажу. Лиш побачивши на моїм лиці розпуку, здоймила з полиці сковороду і зачала її чистити, кажучи:

— Риба буде зараз.

Хлопчина поліз драбиною на стрих, відти зійшов з кошеликом на короткій жердці і пустився до воріт.

— Піду з тобою! — крикнув я до нього, бо погадав собі, що ліпше дивитися на роботу хлопця, як голодному сидіти коло старенької глухої баби.

Петрусь привів мене до малого та досить глибокого потока. Там було місце із штучним водопадом. Бистра вода, що, падучи згори, сильно била, вибила досить глибоку яму. Коли ми занурили в ній кошелик так, як занурюється ложку в мисці і по хвили вибрали, то показалося, що стара не перехвалювалася.

В кошелику було пять хайрусів, себто азійських пстругів. Черпаючи так пару разів, ми всипали до мішка запас дуже смачних роб, що міг би нагодувати кілька подорожніх, хоч би таких голодних, як я.

Не минуло пів години і я вже заїдав рибу, якої у нас і великий пан не покуштає. Тут та риба була в кождій хвилі і для найбіднішого. Я наївся, відпочав і поїхав далі.

Посуваючися далі берегами ріки Катунь, попав я на маленьке село, що мало не більше, як пятнацять домів. Вже було пізно, тож я мусів задержатися там на нічліг. Підїхавши до хати, котра видалась мені чистішою, як інші, вступив до неї і попросив господаря, щоби приняв мене на ніч.

— Прошу! — сказав господар, поважний, старий хлоп. — Будете мати товариство, бо з Онґудая приїхала сюди якась пані.

Господар завів мого коня до стайні. Я в хоромах лишив мою шкіряну торбу і увійшов до світлиці.

При світлі лямпи побачив я молоду, темно одіту жінку. Очи великі, чорні, лице гарне, інтелігентне, сумовите. Коли я поклонився їй, нерадо глянула на мене і ледви кивнула головою.

Родина господаря зійшлася і ми всі засіли до спільної вечері. Мене посадили коло тої пані.

Балакаючи з моєю сусідкою, я від неї довідався, що вона жінка інжиніра, з котрим приїхала до Онґудая. Це була кліматична стація в Алтайських горах, до котрої дуже радо їздили мешканці західнього Сибіру.

(Дальше буде).

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(ЗА ТРАВЕНЬ 1936).

А

I. Прихід:

З перенесення	$ 97.48	
Прихід у травні	1,150.66	
Разом		$1,248.14

II. Розхід:

а) Висилка до краю:		
1) Визвольна боротьба	$600.00	
2) Рідна Школа	250.00	
3) Народній Дім у селі Орове, повіт Дрогобич	52.00	
4) Інваліди	50.00	
5) Письменники	40.00	
6) Політичні вязні	25.00	
7) Матерям геройських синів і доньок	50.00	
8) Провідним старшинам Укр. Армії	50.00	
9) Сироти	20.00	
10) „Просвіта" у Львові	10.00	
11) Кошти висилки і листів	10.82	$1,157.82
б) Кошти вдержання канцелярії		25.00
Разом		$1,182.82

III. Зіставлення:

Прихід	$1,248.14
Розхід	1,182.82
Остається в касі Обєднання зі збірок на край	$ 65.32

Б

ЗІСТАВЛЕННЯ ЗБІРОК І ВИСИЛОК ПОВЕНЯНАМ:

Осталося з попереднього місяця	$ 29.17
Прихід у травні	1,000.01
Разом	$1,029.18
Вислано потерпілим від повені	975.00
Осталося для повенян	$54.18

Обєднання Укр. Організацій в Америці.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ДЕ РІЖНИЦЯ?

Існує в Америці орґанізація, що називається „Сосайеті фор де Сопрешен оф Вайс" (Союз для Душення Порока), що відзначається дуже крикливою діяльністю. Час від часу в газетах появляються звідомлення з тої діяльности, як вона арештує книгаря за продаж сороміцьких книжок, або торговця паперу за продаж сороміцьких образків.

Недавно тому суд засудив цю організацію на заплачення 500 долярів кари за неоправдане арештування власника одної крамниці за виставлення на публичний вид образка нагої людини.

Представник цеї організації вважав цей образок за сороміцький, себто такий, що може звести людей до порока.

З приводу цього виступу цеї організації одна газета питалася в передовиці: чому Союз для Душення Порока вважає фотографію голої людини неморальною, коли в кождім музею штуки в краю є багато образів голих людей, котрих ніхто за неморальні не вважає, а за котрі музеї деколи платили по чверть міліона долярів?

РЕВОЛЮЦІЙНА ПЕРЕМІНА.

На конференції суспільних робітників в Атлантик Сиґі, Ню Джерзі, говорила пані Л. Де Бібієн з „Американського Товариства Контролї Уродин" про революційні переміни у відношенню американців до агітації за контролю уродин.

Говорила вона, що ще 15 літ тому агітацію за контролю уродин вважали за небезпечну для суспільности. Людей, що заявлялися за контролю, вважали небезпечними для громадянства. Їх арештовано, ставлено на суд, замикано в тюрми за те лишень, що вони поважилися сказати, що контролї треба.

Нині, говорила бесідниця, думку про контролю уродин розглядають спокійно як кожду з пропозицій про полагодження важних суспільних питань. Відомо, і нині є люди, що противляться контролї уродин, але й вони вже не будуть насильно замикати рота тим, що говорять за контролю, а тільки будуть з ними спокійно дискутувати.

СУД НАД ЗВІРОМ.

На засіданню вчених стейтової колеґії рільництва в Сиракюзі, Ню Йорк, відбувся суд над американським звірятем, що зветься „вудчок". Він подібний до нашого бабака, але ніде в Европі його нема.

Ішло за відношення цього звіряти до рільництва, себто чи воно рільникам пожиточне, чи шкідливе.

На одній стороні книги поставлено корисність „вудчока": він копає на фармах ями, виґрібаючи річно коло 200 фунтів глини й каміння з землі, чим він перемішує землю та скріпляє її родючість.

Проти цього поставлено його шкідливість. Він нищить пільні засіви, чим робить великі шкоди. Що переважає: шкідливість, чи пожиточність, не вирішили.

ДИСКУСІЯ БЕЗ ВИРІШЕННЯ — БЕЗ ВАРТОСТИ?

Хоча вчені не збагнули ще, чи „вудчок" робить більше шкоди, чи користи, їх дискусія замітна як відступлення від старого способу відношення до диких звірят, що опирався на ріжних віруваннях про них.

Ми знаємо вірування, що бузьок це чоловік, котрий збирає гаддя, караючися так за те, що був цікавий подивитися, що йому Бог дав у коробці вкинути в море. Що за гадюкою ходить слід-у-слід чорт, підмовлюючи її кусати. Що кулик це зазуля, що удавилася ячмінним колоском; що лилик це миш, що зїла свяченого; що каня кричить „дощу", бо не хотіла носити води, як птиці криницю копали. Що сова своїм криком може виворожити, а то й спричинити смерть людини. Що бузьок може запалити хату, як йому струтити гніздо.

Що це не „ось собі пусті вірування", які не мають впливу на поведінку людей супроти звірят, знає всякий, що ріс на селі. Звісно, як діти поводяться супроти гадюк, не думаючи навіть про те, чи вони господарству пожиточні, чи шкідливі.

ЯК СТАРІ ГОРОБЦІ ЦВІРІНЬКАЛИ...

З Дітройту доносять, що поліційний поручник Майкел Лярко бачив в одній стодолі в східній частині міста таку сцену: 4 хлопці італійського роду, у віці від 9 до 14 літ, піймали одного 11-літнього хлопчину, накинули йому на шию шнур, привязали його до бáлька в стодолі та хотіли його струтити з вікна в стіні. Поліцай зрозумів відразу, що якби хлопчиська були це зробили, то були би хлопця повісили. Те саме думали вони робити й з другим хлопцем. Поліцай не дав їм виконати того наміру.

На його запит, що вони хотіли робити й пощо, вони сказали: „Ми не хотіли, щоби вони йшли до школи. Вони мають занадто добрі свідоцтва. Тому ми хотіли їм зробити так, як робить Чорний Леґіон".

Зате Чорний Леґіон робить так, як це роблять деінде, в Росії, Польщі, Італії чи Німеччині.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Михайло Припхан, Пасейк, Н. Дж. — Закиду не було, а було тільки припущення, що міг би хтось так розуміти. Слушним був заміт, щоб про такі справи подавали офіційні звідомлення ті урядники, які до цього вибрані й які повинні знати всі подробиці, а між тим і те, що належить до пляненої програми. Тут вистарчає, що заявляєте, що в своїм допису Ви не писали про „релігійні інтереси", а мали на увазі тільки загальну, національну справу.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

М. Костишин.

НЕ СУМУЙ, НАРОДЕ!

Не сумуй, Народе, що доля нещасна,
Не в сльозах потіхи одинока ціль;
У тебе відвага хай зродиться власна,
Вона згоїть рани, прожене твій біль.

Не сумуй! Хай ворог про цей біль не знає,
Що тебе за серце лукаво гнете;
Хоч ти у неволі, хай мрія літає
І гасло довкруги розносить святе.

Хай в Народі збудить палкії тремтіння,
Щоб він силу духа на борні опер,
Хай строїть мов струни завзяті хотіння,
Бо світ до відважних належить тепер.

Вкажи, що ти прагнеш свобідно літати,
В сталеві завзяття одів власний ум,
Щоб матір Вкраїну у вільність прибрати,
Не бути погноєм на сміх і на глум.

Бо сліз вже досита поплило в неволі,
Страшне лихоліття ми всі перейшли,
Кров свята розлилась по рідному полі,
Так щож ми на ньому за дива знайшли?

Глуми, що глузують над братом „скажені",
Утомлену душу живцем з нього рвуть,
Страшним яничарством байстрюки натхнені,
Негідні байдужно на батька плюють.

Куди не поглянеш, усюди здичіння,
„Доби камяної" вернулись часи,
Слово „Бог природи" не має значіння,
Нема в них пошани, любови, краси.

Не сумуй! Пригляньсь: зорить на обріє!
Чи ти ще не бачиш? — Шаблюки он там
Брязчать! Гей, до зриву! Покріплюй надію!
Відважно! Щоб доля сприяла і нам.

Хай слава полетить далеко світами,
Як на Україні сонечко зійде,
А вітер химерно летячи степами,
Катам „Вічну память" співати буде.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЙОНКЕРС, Н. Й.

Організаційні збори відділу Союзу Українок.

Дня 27. травня в парохіяльній школі української католицької церкви в Йонкерс відбулись організаційні збори 20 відділу Союзу Українок Америки, на які прибули пані А. Вагнер, голова СУА, і пані А. Рибакова, головна організаторка.

Наш відділ своїм числом не дуже великий, зате панує в ньому згода і щирий український дух. Завдяки о. Кінашеві, який цього вечора, після молебня до Божої Матери, закликав усіх присутних жінок, щоби пішли на ті збори, прибуло на салю поважне число жінок.

Бесідниці скріпили наш відділ духом і ці збори останутьвя довго в нашій памяті. Вони говорили про вагу організації та про те, що в єдности сила, що всім нам треба творити більші або менші організаційні одиниці і приєднуватися до більшости та творити в той спосіб національну силу. З черги вони представляли ті завдання, які має перед собою централя Союзу Українок Америки. З неї випливають ті напрямні, які справляють всі порозкидані відділи до одного, всім спільного завдання. Союз Українок дбає про спільну свідомість наших жінок та про успішність їх громадської праці. Він влаштовує також ріжні відчити, лекції свята, вистави і т. п.

Бо українська жінка, хоч зробила великий поступ по війні, всетаки ще не стоїть на тому високому рівні, на якім стоять жінки інших культурних народів. У нашої жінки теж є велика охота до громадської праці, але треба ще її далі освідомлювати щодо цього, якими способами вона може причинитися своєю працею до сповнення нашого, всім спільного національного ідеалу, до відродження незалежної Української Держави.

Треба вірити, що після тих зборів не буде ні одної жінки, щоб не вступила до відділу Союзу Українок Америки, або бодай якимсь іншим способом не причинилася до місцевого жіночого руху.

Присутня А. К.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Нові культурні сили.

Наша громада щиро витає збільшення нашої культурної сили з нагоди укінчення університетських студій двох молодих українців.

Еміль Гарасим одержав диплом доктора медицини від „Ганемен Медікал Каледж" у четвер, 11 ц. м.

Богдан Коцюбинський одержав дипльому маґістра природничих наук від „Ля Сал Каледж" дня 10 ц. м. і вступає на медичний факультет.

Щирі ґратуляції родинам їх добрим синкам.

П. Д.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Нагода почути про Музей Визвольної Боротьби.

Звертаємо увагу нюйорського громадянства на відчит, який відбудеться в У. Н. Домі в неділю, дня 14. червня, в год. 3-тій пополудні, а на якім буде можна почути цікаві інформації про цей Музей, що його маємо в Празі, а котрий так тісно звязаний з нашими визвольними змаганнями. Тому й названо його: Музей Визвольної Боротьби. В нім зібрано вже дуже цінні памятки нашого недавнього геройського минулого, які неможливо булоб переховувати в Польщі чи в Советах.

Відчит матиме п. Евген Вировий, що приїхав до Ню Йорку на міжнародню філятелістичну виставу, а відомий з того, що присвячує багато труду для розбудови Музею Визвольної Боротьби. Як відпоручник цього Музею збиратиме він тут теж усі памятки, звязані з українським життям в Америці, як ріжні видання, фотографії, друки, спомини і т. д. Треба надіятися що наш загал зрозуміє добру справу і зявиться на відчиті.

НЕ ЗАСМІЧУЙМО УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(З вінніпеґського „Українського Голосу").

Мову засмічують ті люди, що не застановляються над тим, як вони говорять. Є люди, що яке слово зачують, то зараз його починають вживати, хоч і не розуміють його добре, або й не мають потреби вживати його. Але є й такі одиниці, що навмисне вживають багато чужих і мало зрозумілих слів тільки на те, щоб, мовляв, повеличатися перед людьми своєю вченістю. Так роблять тільки зарозумілі „вчені" недоуки. Недоуками треба їх назвати, хочби вони мали й двацять дипльомів від двацятьох університетів. Дійсно вчена й розумна людина говорить і пише звичайною, загально зрозумілою й зовсім ясною мовою.

Хто засмічує свою мову чужими та непотрібними словами, той робить злочин і супроти мови і супроти свого народу. А багато людей роблять такий злочин супроти свого народу тільки через свої лінощі. От нераз можна почути від українського студента, що „сайєнтист робить експеріменти над оксидженом"... Коли звернете йому увагу, що треба би говорити чистою українською мовою навіть і в таких випадках, то він вам скаже, що в українській мові бракує наукових слів... Та це дуже дешевий викрут із скрутного положення. Чиж повище речення не можна би висказати от так чисто по українськи: Учений робить досліди над киснем?

Ну, та студентові ще можна вибачити до певної міри його прогріхи супроти рідної мови, алеж як можна простити такі самі прогріхи супроти української мови тим українським інтелігентам (як на еміґрації так і в Галичині, Буковині та советській Україні), що таки живосилом бажали би перетворити українську мову на якийсь міжнародній жаргон, що вживав би в собі слова зо всіх мов світа? Про деякі теперішні ніби-українські книжки — і то написані навіть дуже поважними українськими письменниками та журналістами — можна би сказати, що треба їх перекласти на дійсну українську мову знавцями української мови... По таких книжках скрізь повно знайдеш отаких слів, як офензива, дефензива, експльоатація, експропріяція, пуризм, фертилізація, кольосальні втрати, пацифістичні настрої, дефравдації і тим подібні. Ну, і чиж потрібно нашу мову засмічувати отакими чужими словами? Колиб наша мова була вбога й не мала своїх власних слів на поняття, висловлені чужими словами, то тоді конечно треба би нашу мову „збагачувати" чужими словами. Алеж наша мова багата на слова й на засоби творити нові українські слова. Наведені попередньо чужі слова можна заступити от такими українськими словами: наступ, оборона, визиск, вивласнення, чистота, заплідження, величезні втрати, миролюбні настрої, спроневірення. Говоріть такими словами до людей, то справді вони вас зрозуміють, оцінять і чогось навчаться від вас.

Нема кращої, точнішої та загально зрозумілішої мови, як мова старо-грецька. І якуж величаву фільософію та яке прекрасне письменство старинні греки створили своєю чисто народньою мовою! Щасливі були старинні греки, бо не вчилися по школах інших мов крім своєї рідної мови. Тому вони могли так ясно й точно думати. Тому вони могли творити такі прекрасні твори мистецтва. А коли їм бракувало яких фільософічних слів, то творили їх із корінів таких своєї рідної мови. Коли пізніше воєнною силою взяли над ними верх римляни й почали взоруватися на грецькій культурі та перекладати грецькі твори на свою латинську мову, то вже до певної міри засмітили свою мову чужими думками. Тому римська культура вже більше штучна і другорядна культура. А ми, наслідники грекоримської культури, вже таки геть-то позасмічували і свої мови й думки. Ми вміємо не творити, тільки наслідувати. Та й індійці створили свою рідну культуру тільки рідною мовою. Поступили так і китайці й створили свою рідну китайську культуру.

Творці нашої культури творять культурні вартости головно для книжок та книгозбірень. Щоб могти розуміти важні твори наших часів, треба по кілька років аж по університетах учитися. Що з того, що в найбільших англійських словниках знаходиться аж понад пів міліона слів, як навіть і вчений англієць мусить завжди держати під руками словник, хоч би читав і не дуже то наукові твори? Чиж старинні греки послугувалися словниками при розгляді творів своєї культури? Вони про словники навіть нічого не знали.

Ну, та й француз, та й еспанець та й, італієць, та й москаль, та й поляк мусять раз-у-раз зазирати до своїх словників, бо у їх мовах вже повно чужих, присвоєних слів. Чиж і нам, українцям, йти їх слідами? Чи нам також треба безрозсудно засмічувати свою мову чужими словами? Наша мова така багата на слова й на словотворні засоби, то чомуж най уповні не використати всі свої словотворні засоби так, як старинні греки використовували свої?

Хто шанує свій нарід і мову, той повинен якнайбільше звертати увагу на чистоту української мови. Ніколи не вживайте чужих слів, коли їх можна заступити своїми. Хтож працює над збагачуванням української мови, той повинен творити нові, конечно потрібні нам слова тільки з українських слівних корінів і послугуватися тільки українськими словотворними способами. Чужими словами послугуватися можна тільки в крайно-конечних випадках, і то вважати їх за прогріхи і по змозі оминати їх.

Та не тільки треба послугуватися в мові чисто українськими словами, але й способами думання. От хто навіть говорить про королеву бджіл, той не думає по українськи, бо українці „королеву бджіл" називають маткою. І хто скаже: „О, я не знаю", співучо протягаючи, той дійсно буквально перекладає на українські слова „О, ай донт нов".

НОРМАЛІЗАЦІЯ В ПРАКТИЦІ.

Наша молодь у Рудниках, пов. Жидачів, при співучасти „Драматичного гуртка" і хору приготовила академію-концерт з нагоди 75-ліття смерти нашого Генія. Програму уложили, як укладають інші села, а саме: реферат: І. Значіння і творчість Шевченка і II. Шевченко і „Просвіта". І. реферат був поміщений у „Нашім Прапорі", а другий у „Життю і Знанню". Декламації „Гамалія" і „Посланіє", 6 пісень до слів Шевченка і сценку „Дядько Тарас" та інсценізацію „Розрита Могила". Свято мало відбутися 29. 3. На жаль, старосто не дозволило на влаштування цього свята.

Три дні перед концертом покликали до старостства голову нашої читальні і відраджували подібні свята, твердили, що ніколи ще ніхто до них не прислав такої програми, щоб дозволу на це не можуть дати, а врешті сказали, що хай відчитають з „Кобзаря" життепис Шевченка в читальні і це вистарчить.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

На визвольну боротьбу.

На весіллю П. Хомяка й Анни Петрик приявні гості зложили на визвольну боротьбу $14.15, і ті гроші вислано через Обєднання на призначену ціль. Жертвували: М. Добрянський, Й. Петрик, П. Кухар, М. Костина, М. Маркович, Н. Давискиба, П. Мороз, В. Петрів, Ю. Датків, Г. Лисюк і С. Дребіт по $1; С. Шаст, А. Беднарчик, С. Ірха, О. Беднарчик і Й. Харко по 50 ц.; Н. Остапчук, М. Бурий і П. Качмарський по 25 ц.

Гість.

„ПОСЛАННЯ" Д'АНУНЦІЯ — ЯПОНЦЯМ.

Італійський письменник Ґабріеле Д'Анунціо ніяк не хоче дати про себе забути. Доживаючи віку у віллі „Віторіяле" над озером Ґарда, цей поет і вояк, князь (Сніжинки!) і пустельник — дає про себе знати час до часу якимсь поетично-політичним посланням, які в нього станули вже буденною річю.

Після недавнього жорстокого осудження англійців оголосив тепер послання до японського народу. Це послання в дійсності відповідь на письмо японського фільософа Кіоко Ікуті, в якому він поздоровляє Анунція як великого поета та висловлює для нього свій подив. Попри кілька ріжних ввічливих слів Кіоко Ікута каже, що в Анунціеві прославляє приятельську Італію та її обновлену величину. Д'Анунціо є для японського фільософа поет Імперії, на якого довго ждав італійський нарід.

До листа Кіоко Ікута додав малий символічний дарунок, який із Токія привіз японець Тошіо Кідо та в його імени вручив особисто Д'Анунцієві.

Японський лист до Д'Анунція короткий, зате Д'Анунціїв до японського фільософа має 34 сторінок рукопису. Цю найновішу працю Д'Анунція репродукував у цілости як факсіміле на багатьох сторінках мілянський журнал „Ля Летура".

„Коріере деля Сера" хвалить це Анунціеве „послання японцям", каже, що визначається глибоким знанням японського мистецтва й думки. Є там і біографічні дані з Анунцієвого життя, що відносяться до його молодости. Анунціо згадує, як у ньому вже замолоду зродилася була любов до мистецтва цієї далекої країни. Він подивляє японську поезію, яка в коротеньких віршиках висловлює лірику японської душі.

Поет — каже „Коріере деля Сера" — під знаком мистецтва звязав дві держави, Японію й Італію, прикметами традиції та будучини.

Так то до епітетів Д'Анунція: поет і вояк, князь і пустельник, можна ще додати й епітет: „дипльомат".

ЯК ЖЕНИТИСЬ НА СТАРІСТЬ.

В англійському місті Плімтон (Девоншір) живе 76-літній громадянин Лаверс, що пригадав собі свій парубоцький стан. Пригадавши, рішив оженитися, згідно з принципом: „Краще пізно, як ніколи". Але шукати в такому віці жінки самому важко. Коли ж людина має гроші, то може знайти посередників. Лаверс звернувся до місцевого бюра „Добродійного товариства" з проханням знайти йому наречену. Допомогти старому до подружжя це діло добродійне, тимбільше, коли його жінка після його смерти дістане гарне майно. Як каже звичай і вчить практика, згадане товариство помістило оголошення в часописах, дискретно, але і з точними даними. За два тижні бюро мало тисячі листів. Невідомо, чи старий парубок, трохи короткозорий, встиг усі прочитати. Бюро допомогло йому своїм персоналом і він довідався про найважніші та найповажніші кандидатки. 80-літня бабуся з Бокінґему радо вийшла би заміж тому, що занадто самотна; грошей їй не треба, сама має досмертну пенсію. Її прикмети крім поважного погляду на світ і спокійної вдачі такі: кажуть, що вона має гарні очі. Знайшлась теж кандидатка „з найспокійнішим характером у світі"; вона має 73 роки і мешкає у Бірмінгемі. Ще інша 70-літня наречена заявила, що хоч мешкає від Плімтон дуже далеко, готова приїхати туди, коли тільки матиме певність, що там знайде щастя. Добродійне бюро рішило, що містер Лаверс повинен оженитися з громадянкою рідного міста; тоді наречені не будуть примушені вибиратись у далеку подорож; кошти не будуть великі. У Плімтоні знайшли 12 кандидаток. Сама дирекція бюра покликала їх до себе на оглядини. Лаверс зрікся права бути присутнім, тимбільше, що кандидатки не могли при оглядинах стояти в одягах. Вибрали йому кандидатку на жінку. В останній хвилині вона заявила, що мусить спитати дозволу у свого сина. Син її має 44 роки.

Батько: — Петрусю, мама казала мені, що ти нині був нечемний.

Петрусь: — Тату, мама щось має проти нас! Вчора сказала до тети, що я зовсім подібний до тебе!

З турецького гумору.

У Стамбулі на базарі торговля не йде так, як колись. Старий купець Алі Маруф Інвер узяв собі заступника. Та й це не помагало. Аж одного дня приходить помічник до свого пана врадуваний:

— Ефенді, ефенді! (пане) нині я продав пятьсот метрів!

— Хай Алаг благословить тебе! А шовку, чи полотна?

— Ниток, ефенді! ниток!

У пристані в Стамбулі наладовують на корабель мельони. За кожним вантажем наставник ставить на дошці при стіні крейдою одну риску. Нараз підбіг до дошки пес, підняв ногу... На це відзивається один із робітників:

— Пане н а с т а в н и к у, хтось виорадировує у вашій головній книзі!

Каді (суддя):: Ваші зізнання мусите заприсягнути! Тому кажіть лише, що ви бачили, а не що ви чули! Коли ви народилися?

Свідок: Даруйте, пане суддя, я це знаю лише зі слуху!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. У. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 14 червня, в годині 1:30 пополудні. Просимо всіх членів прийти і заплатити свої вкладки. Напоминаємо тих членів, котрі трохи забагато довгують, щоб платили бодай місячні вкладки і більше не затягали довгів, бо інакше мусимо суспендувати. — В. Шишка, А. Бодник, Л. Демчук.

ГВАЙТСТОН, Н. Й. Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 13 червня, в годині 8-мій вечір, в домі тов. А. Кавки, 149-18 — 15 Драйв. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справе до полагодження. Неприявний член заплатить кару згідно зі статутом. — М. Дзярський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 14 червня. Просимо всіх членів прийти і вислухати звіту рекордового і фінансового секретаря та контрольної комісії. Полагоджені будуть біжучі справи відділу. Члени, що довгують за місячні вкладки, як що не являться, будуть суспендовані. — Василь Стриковський, предс.; Антін Парасим, кас.; Микола Ю. Сеник, секр.

ФРАНКФОРД, ПА. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 268, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що звичайні збори відбудуться в неділю, 14 червня, в годині 3-тій пополудні, в У. Н. Домі, 2171 Вакеліпс вул. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Просимо батьків, щоб привели своїх синів і вписали до У. Н. Союза. Пригадуємо членам, що вкладки до У. Н. Союза мусять бути вислані кождого 20-го в місяці, тому просимо, щоб всі члени платили на час. — М. Шанайда, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13 червня, в годині 8-мій ввечір. Буде справоздання контрольної комісії за піврічного діловодства і нові та старі справи до порішення. Будемо принимати нових членів. Хтоб хотів вписати свої діти на нові грамоти по 50 ц. місячно від сотки, дістане по 16 літах, або вразі смерти дитини, повну суму обезпечення. Браття, тут маєте добру нагоду, ліпшу, як в інших асекураціях. — Я. Лещак, предс.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 14 червня, в годині 1:30 пополудні, в гали церковній, 3-та і Гарвік вул. Обовязком кождого члена є бути приявним, бо без членів не можна ніякої справи полагодити. Пригадуємо членам, щоб місячні вкладки приносили на збори кождого місяця. Просимо членів, щоб старалися привести нових кандидатів до Братства і У. Н. Союза, а особливо через червень, липень і серпень, бо через ті місяці ми переводимо кампанію за приєднання нових членів. Таксамо пригадуємо батькам, щоб вписали свої діти до Союза, а особливо до нової 3-тої кляси. Ця кляса дуже добра, бо платить звороти готівкою. — Михало Ковальчук, секр.

ФОРД СИТІ, ПА. Тов. Запорозька Січ, від. 63, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 14 червня, в годині 1:30 пополудні. Уряд і контроля здадуть справоздання за пів року, як також буде вибір господаря дому. Обовязково всі члени мають бути приявні. — М. Личак, секр.

РОМ, Н. Й. Бр. св. Михаїла, від. 121, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 14 червня, точно в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо буде справоздання урядників і контролі за 6 місяців. Напоминаємо довгуючих членів, щоб вирівнали свій довг, бо вразі не сповнення, поступимо згідно зі статутом, тож щоб опісля не було нарікань. Взиваємо членів, котрі мають нових членів, щоб привели їх на збори. Тих членів, що ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, взиваємо вписати на тих зборах. — Михайло Кізлик, предс.; Іван Лаврук, кас.; Олекса Гадз, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13 червня, в годині 7:30 ввечір, в гали церковній, 724 Лiонард вул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. Пригадуємо довгуючим членам, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть наражені на суспендацію. Неприявний на тих зборах член заплатить кару, наложену статутом Тов. Дністер. — М. Більський, предс.; С. Пелехатий, кас.; Д. Багрій, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, напоминає своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, що останній раз мають нагоду зійтися в неділю, 14 червня, в годині чверть до дванацятої до спільної фотографії, яка буде знята без ріжниці на число членів. Отож всі члени і членкиці повинні не тільки самі явитися, але забрати з собою і діти, котрі належать до нашого відділу; навіть такі діти, котрі ще не належать, але ви хочете, щоб належали, то возміть їх з собою, бо зараз по фотографії відбудуться збори і на тех зборах можете їх вписати до У. Н. Союза. Таксамо молодечий відділ ч. 240, який зорганізовано в травні ц. р. має явитися на той самий час. Молоді хлопці і дівчата, приведіть з собою всіх своїх знайомих, щоб разом можна зняти спільну фотографію, яка буде великою памяткою для тих всіх, хто буде в тім приявний. — Уряд.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамсіцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13 червня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Кождий член має бути на цих зборах, бо будуть важні справи до полагодження. Неприявний на зборах член підлягає карі згідно зі статутом. — Д. Костишин.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 317, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 14-го червня, в годині 12:30 пополудні. Обовязком кождого члена є бути на зборах і вирівнати свої залеглости. Ті члени, котрі на збори не прийдуть, будуть карані згідно зі статутом. — Кирило Сушевський, предс.; Гавриїл Моздір, кас.; Михайло Дидик, секр.

ЦЕНТРАЛ ФАЛС, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 93, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 14 червня, в годині 10-тій рано, в Українськім Клюбі, 59 Централ вул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — С. Тріска, предс.; П. Сомик, кас.; П. Бенковський, секр.

КОВТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 248, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13 червня. Просимо всіх членів прийти в суботу на збори, бо маємо важні справи до вирішення. Котрий член не прийде заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. Контрольна комісія дасть звіт. — М. Пик, предс.; М. Кобилянський, кас.; П. Турчин, секр.

МОНЕСЕН, ПА. Бр. св. Апп. Петра й Павла, від. 338, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться 14-го червня, в годині 2-гій пополудні, в звичайнім місци. Кождий член мусить виповнити свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендований. На тих зборах буде справа що до хорої запомоги і інші справи. Просимо членів о придбання нових членів до Братства і У. Н. Союза, котрих будемо принимати без вступного. Неприявний на зборах члена платить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. — М. Саляк, предс.; Н. Хомош, кас.; Ф. Янковський, секр.

БЛЕКСТОН, МАСС.

Збірка на Народній Дім у Блекстон, Масс., на весілю, в домі Йосифа Городицького, дня 30 травня 1936.

Зложили по $1.00: Д. Сілінський, Й. Городицький, В. Бурак і Іл. Косик; по 50 ц.: Григорій Стрик, Ів. Паньків, В. Бабій і А. Королишин; по 25 ц.: П. Коцюба, П. Бозняк і М. Городицький. — Разом $6.75.

Комітет дякує всім жертводавцям. 136

(ог.) **В. Бурак.**

— Пане аптикарю, ви продали мені тому три дні плястер, щоби я позбувся кольок у плечах...

— Так.

— А чи не моглиб ви мені тепер продати щось, щоби я позбувся того плястра?

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Після подорожі по Італії.

— Як ви вспіли за три дні так докладно пізнати ввесь Рим?

— Це дуже просте: Жінка відвідувала церкви, дочка музеї, а я розривкові льокалі.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (28)

Так усі вони стояли нігче скамянілі: хлопці, очікуючи нападу, а чорношкірі в надумі, чи атакувати. „Тепер нам кінець", заговорив сумно Дік. „Це я наварив стільки клопоту. Але я мусів так зробити, бо він був би дручком тобі розвалив голову". Док поглянув приязними очима на Діка і відповів: „Добрий, старий приятелю!"

Але серед такої напруги сталося щось, що цілковито змінило настрій людоїдів, з гнівного в дитячо веселий: молодий людоїд, що кілька хвилин лежав непритомний на землі, до половини піднявся і в сидячій позиції, ще пригомломщений трохи, почав обтирати долонею лице, розмазуючи при тім по цілім обличчі кров, змішану з болотом.

Це так розвеселило дикунів, що вони вибухли голосним реготом. В тую хвилю до хлопців підійшов Зопінга, той що їх взяв у полон, і, вказуючи списою, повів їх уперед. Під високим деревом, під охороною прибічної сторожі, сидів старий дикун, обвішаний ріжними прикрасами. „Це певно ватажок", прошептав Док. „Хто знає, відповів Дік, може він нас відпустить?"

„Я попробую його переконати", знов заговорив Док. Хлопці, побачивши веселість, самі дістали доброго настрою. Вони вже були певні, що собі невинні місцеві дикунчики. Підступивши до ватажка, Док сказав: „Гей, старий, чи розумієш ти по англійськи?" У відповідь йому ватажок щось пробелькотав своїм жаргоном.